324534 - Yeminden dönmek caiz mi?

Soru

Bir şeyi yapmamak üzere yemin ettikten sonra bu yeminden geri dönmek isteyen kişi ne yapması gerekir?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Birincisi, yeminden dönmenin hükmü?

Her kim bir hususta yemin eder ve daha sonra yemininden dönmek isterse yemin keffareti vermekle mükelleftir. Ancak yapılacak şey, bir haramı kapsamaması gerekir.

Bir Hadiste Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle buyurmuştur: ".. Vallahi -Allah diler de- ben bir şeye yemîn eder; sonra ondan daha hayırlısını görürsem, hemen yeminime keffâret verir, o hayırlı şeyi yaparım" (Buhari 6718, Muslim 1649)

Abdurrahman bin Semure Radiyallahu anhu'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle dedi: "Ey Abdurrahman b. Semura! Yöneticiliği isteme! zirâ istemenle verilirse onunla tek başına kalırsın; istemeden sana verilirse onun için yardım görürsün! Bir şeye yemin ederde başkasını ondan daha hayırlı görürsen hemen yemininden dolayı keffâret ver; ve o hayır olan işi yap!" buyurdular. (Buhari 6622, Muslim 1652)

Ebu Hureyre Radiyallahu anhu'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle dedi: "Bir kimse bir şeye yemin eder de başkasını ondan daha hayırlı görürse, o hayırlı işi yapsın ve yemininden dolayı da keffâret versin!" (Muslim 1650)

Nevevi Rahimehullah şöyle dedi: Bu hadislerden anlaşıldığına göre her kim bir şeyi yapmak veya

yapmamak üzere yemin eder, ancak yemininden dönmek daha hayırlıysa, yemini bozup kefaret vermek mustehap olur. Bu konuda ittifak edilmiştir. (Şerh Muslim 108/11)

Keffareti, yemini bozmadan önce verilmesi hususunda ithilafı şöyle açıklamıştır:

İcma edildiğine göre yemin bozulmadan keffaret vacip olmaz. Keffareti, yemin bozulduktan sonrasına geciktirmek caizdir. Ancak keffareti yeminden önce vermek caiz değildir.

Keffaretin yeminden sonra ve bozulmasından önce verilmesi hususunda ihtilaf vardır: Malik, Evzai, Sevri, Şafii, on dört sahabi ve bir çok taibiin guruplarına göre keffareti yemini bozmadan önce varmek caizdir. Alimlerin cumhuru da bu görüştedir fakat yemin bozulduktan sonra verilmesi mustehaptır dediler. İmam Şafii oruçla keffareti bu konudan istisna etmiş ve bozulmadan oruç tutulamayacağını savunmuştur. Çünkü oruç bedensel bir ibadet olup beş vakit namaz ve Ramazan orucu gibi zamanından önce yapılması caiz değildir. Mal ile keffaret ise, zekatta olduğu gibi zamanından önce verilebilir.

Bazı mezhep alimlerine göre günah işlemek için edilen yemini bozmak için verilecek keffareti zamanından önce vermek caiz değildir. Çünkü masiyete yardım ve destek vardır. Ancak alimlerin cumhuruna göre diğer durumlarda olduğu gibi caizdir.

Ebu Hanife, arkadaşları ve Eşhab el Maliki: Ne olursa olsun keffaret, yemin bozulmadan önce verilmez.

Cumhurun delili: Söz konusu bu hadsilerin açık olan anlamı, ve zekatı zamanından önce geçerli olduğu hususuna kıyas.

İkincisi: Şayet yeminden dönmek bir günah gerektirirse dönmek caiz değildir

Şayet yeminden dönmek bir günah gerektirirse dönmek caiz değildir. Örnek olarak vallahi ben zina yapmayacağım, içki içmiyeceğim vs. bu durumda yeminden dönmek haram olur.

Böylece yeminden dönmek haram olabildiği gibi vacip olabilir. Örnek: Namaz kılmayacağı veya

zekat vermeyeceğine veya akrabalar iyilik yapmayacağına dair yemin ederse bu yemini bozmak vacip olur. bazen de yeminden dönmek mendub, mekruh, mübah olabilir. Böylece beş hüküm geçerli olur.

El İkna 4/330 eserine göre kendi veya başkasının canını kurtarmak için yeminden dönmek vacip olur.

İki kişinin arasını bulmak, birisinin kalbinden kin ve öfkeyi gidermek ve barış sağlamak için menduptur.

Mübah bir şeyi yapmak veya yapmamak üzere yapılan yeminden dönmek mübah olur.

Bir mendubu bırakmak veya bir mekruhu işlemek için yemin etmek, alışverişte yemin etmek mekruhtur.

Kasıtlı olarak yalan üzerine yemin etmek, bir günahı işlemek veya bir vacibi bırakmak üzere yemin etmek haramdır.

Bir vacibi yapmak veya haramı bırakmak üzere yemin edilirse bundan dönmek haram olur.

Bir mendubu yapmak veya mekruhu bırakmak için yapılan bir yemini bozmak mekruh olup devam ettirilmesi mustehaptır.

Bir mekruhu yapmak veya mendubu bırakmak üzere yapılan bir yemini bozmak mendup olup devam ettirmek mekruhtur.

Bir haramı yapmak veya vacibi bırakmak üzere yapılan yemini bozmak vacip olup devam ettirmek haramdır.

Mübah hususlarda yeminden dönmek mübah olduğu gibi devam ettirmek daha iyidir.

Sonuç olarak soru soranın amacı şayet yeminden dönecek kişi için bir kefaret vb. bir yükümlülük olmayacağı ise; böyle bir görüş yoktur ve mümkün değil. Böyle bir şey olsaydı Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem bunu yapar ve nasıl yeminden dönüleceği hususunu açıklardı. Daha iyisini

yaparken bile kefaret gerektirir.

En iyisini Allah bilir.